

Vienan vällikaisen hallituksen puolustajat, kaikki kotoisin Kontokin Kentjärveltä. Kuvassa ylh. vas. Risto Riihiranta, Vatei ja Iivo Huuhtiranta, Mikko K., Simo Ruokoranta, Otona Riihiranta ja Iivo, Timo Riihiranta eli Repo-Timo ja Vaselei Mikkola. Kuva otettu Suomessa 1920-luvun alussa.

jalaa koskevia vaatimuksia. Kokouksen olisi myös päätettävä, että Karjalan luonnonrikkaudet on säilytettävä Karjalan kansallisena omaisuutena ja että Karjalan tulevan valtiomuodon tulee ehdottomasti olla demokraattinen.

Kokouksen suunnitelmia ja Karjalan itsenäisyyttä suosi Karjalaisen Legioonan päällikkö Wood, joka oli irlantilainen ja Irlannin itsenäisyyden harras kannattaja, mutta 237. prikaatin komentaja kenraali Prize vastusti hankkeita, ja Karjalainen Legioona kuului prikaatlin. Kokouksessa Prize luki liittolaisten yleisesikunnasta Murmanskista saapuneen sähkeen, jossa ilmoitettiin että liittolaisjoukkojen johto ei kannata Karjalan irrottamista Venäjältä, vaan se pitää Venäjää jakamattomana kokonaisuutena. He kyllä tulevat huolehtimaan karjalaisten hyvinvoinnista, mutta ehdolla, että yhteys Venäjään säilytetään ennallaan.

Siitä huolimatta kokous kuitenkin yksimielisesti päätti vaatia, että Karjala on tunnustettava itsenäiseksi ja että sen lopullisesta liittymisestä Venäjään tai Suomeen päättää Karjalan väestön valitsema kansalliskokous. Karjalan rajat olisi määräävä Laatokka, Syvärinjoki, Äänisjärvi, Vienanmeri, Jäämeri pohjoisessa ja Suomen raja lännessä, joten Karjalan pinta-ala tulisi olemaan noin 215 000 neliökilometriä.

Lisäksi kokous valitsi viisihenkisen Karjalan Kansalliskomitean.

P.s. Venäjällä toiminut suomalaisten vallankumouksellisten keskuskomitea tuomitsi Oskari Tokoin ja eräitä muita Suomeen ja Amerikkaan siirtyneitä legioonalaisia kuolemaan. Syynä oli vallankumouksen pettäminen. Tuomion allekirjoittajina olivat O. W. Kuusinen, Kullervo Manner, K. M. Eva, Jukka Rahja ja J. K. Lehtinen. Kaikki allekirjoittajat joutuivat itse tuhon omiksi paitsi Kuusinen. Jukka Rahja ammuttiin kuollessa Le-

ningradissa ns. Kuusisen klubin verilöylyssä, J. K. Lehtinen haavoitettiin raajarikoksi, K. M. Eva kuoli myöhemmin ja Kullervo Manner vangittiin ja lienee kuollut jossakin Venäjän kaukaisilla vankileireillä. (Lähde: Tokoin muistelmät, sivu 290, kolmas painos).

Vienan Tunkualta Mäntsälään

»Karjalan heimon olemassaolon taistelussa on yhden ihmisen osa pieni . . .»

Heimolehemme puitteissa on mahdotonta kertoa tänä syksynä 70 vuotta täyttävien Elice ja Juho Riihivaaran tähänastinen elämäntarina. On myös turha yrittää luotella kaikkia tehtäviä, joita he ovat joutuneet suorittamaan Karjalan pakolaisten valistuspyrkimyksissä vuosikymmenet toimiessaan. Juho Riihivaaran tie on kulkenut lähes kaikkien niiden voittojen ja vastoinkäymisten kautta, joita Karjalan pakolaisten valistuspyrkimykset viiden vuosikymmenen aikana ovat kokeneet.

Emme siis aloita tavanmukaisesti, että Elice on syntynyt Tukholmassa ja Juho syntyi Tunkualla maanviljelijän poikana . . . Emme pistä vuosia ja tapahtumia järjestykseen, vaan kyselemme sieltä ja täältä elämän varrelta, lähinnä vanhemmasta päästä poikiemme tapatumia, jotka jostain syystä ovat jääneet päiväsankarimme mieleen.

70-vuotias Elice (3. 10. 1972) ja saman verran vuosikymmeniä täyttänyt Juho Riihivaara (3. 10. 1972) viettivät päivänsä omassa talossaan Mäntsälän Sulkavalla ja näiden syntymäpäivien väliin oli pariskunta vielä sovit-

Elice ja Juho Riihivaara

tanut 40-vuotishääpäivänsä, joten omaisilla ja heimokunnalla oli kaksinkertainen onnittelun aihe . . .

Juhon täytettyä vuosikymmenensä kävimme muistelemisen merkeissä esittämässä Tunkua-kerhon onnittelut koko johtokunnan voimalla. Rovasti Mitronen puhui päivänsankareille. Ystävien yhteisen lahjan ojensi työnjohtaja Pekka Ahonen, joka kauniissa puheessaan muisteli Elicen ja Juhon suuriarvoista työtä Veitsiluodon Karjala-kerhon hyväksi. Karjalan Sivistysseuran onnittelut ja lahjan (Karjalan pöytälipun) ojensi päivänsankareille Toivo Salminen, jonka puhussa mielet herksytyivät ja kyyneleet vierivät virtanaan niin Elicen kuin Juhonkin silmistä lahjaa vastaanottaessaan.

Elicen kanssa tarinoidaan. Ne naimisiin menon jälkeiset asiat parhaiten muistaakin.

Sieltä se alkaa muistelemisen, parhaasta päästä, lapsuudesta Juholla.

— Oli se jotain siihen aikaan, jos karjalaispoika sai käydä kansakoulun, vaikkapa vain venäläisen. Nuoruus vietettiin poikajoukoissa. Kokoonnuttiin talvisaikana istumaleikeistä iloa saamaan kylän pirtteihin ja kesällä taas kisapellolla kyykän iskentään, kylän kujasilla buaskahtoon, »hautasiin» ja pallopeleihin.

Näin muisteli Juho omaa lapsuuttaan ja jatkoi:

— Muinaisen, syvän henkisen kehityksen pohjalla jatkuu Vienan-Karjalan korpikansan henkinen elämä. Sen tietäjät ja taitajat vaalivat ajatusmaailman rikkaita tietotarhoja, sommittelivat ja säilyttivät polvesta polveen runopukuisina noita kirjoittamattoman tietokirjallisuuden saavutuksia. Todennäköisesti suuret tietonsa esi-isämme määrätietoisesti halusivat säilyttää myös jälkipolville perinnöksi. Lapsensa he halusivat kasvattaa tieto- ja mielikuvitusrikkäiksi loppumattomien satujen ja »suarnojen» koulussa, kohottaa nuorisonsa järjen kehitystä arvoituksillaan ja opettaa sananlaskuillaan heille elämänsä ja yhteiskuntansa lait ja asetukset.

Yhtenä ylevänä runona ja lauluna vieräi näin Juhon syntymäaikoihin Vienan korpilahvaan elämä luonnon henkimailman ovilla päivät pääksytysten, vuosien kaikissa vaiheissa. Karjalan salojen rahvaan koko elämä oli runoa syntymästä tuonilmaisiin asti.

— Näin ovat eläneet muinaiset esi-isämme, kasvaneet ja kehittyneet yhteistuntoisiksi heimokokonaisuiksi. He uskoivat menestykseensä luonnon rauhassa ja luottivat maailman hyvyyteen, sillä he eivät tunteneet vielä rajanaapureitaan »valtioita luovia» tekijöitä, vaikka olivat jo silloin liitit tunkeilijat rannoiltaan järveen heittäneet ja itsekin järvien takaa uusia valtamaita katselemassa käyneet.

Nykyajan nuorista tai lapsista Juholla on kokemusta vain perhepiirissä.

— Lasten lapset ovat osa omaa nuoruutta. Minusta nykyajan nuorissa on vähemmän vilppiä kuin entisissä.

Juho lähti maailmalle, »piäneloon», niinkuin Karjalassa sanottiin kotoaan Tunkualta siinä »mustalaispojan» kokoisena, nuorimpana veljesparvestaan ja hän on heistä ainoa tämän maallisen matkan jatkaja. Hän kävi oppimassa kalastusta Vienan merellä karjalaissyntyisen »pohatan» omistamassa kalastusaluksessa ja monta on mukaa matkassa ollut ennen Mäntsälään tuloaan.

Kemin Veitsiluodossa Elice ja Juho toisensa shyttivät. Elice oli matkalla Pohjois-Suomen kautta kotiin Ruotsiin junalla ja Juho oli palaamassa Heimojärjestöjen vuosikokouksesta Helsingistä.

— Olin seurustellut erään ruotsalaisen miehen kanssa pitemmän aikaa, mutta kun näin Juhon junassa . . . Olin luullut olevani niitä järkevempiä ihmisiä, vaan rakkaus pystyy järjenkin viemään. Tuon Juhon miehekkyyks minut hurmasi, minä häneen ihastuin ja jätin toisen.

Näin Elice muisteli ensi tapaamistaan.

Juho koki Elicen näin:

— Tuo vaikutti hienolta ruotsalaiselta neidiltä. En uskaltanut oppia saamattomana pakolaisnuorukaisena erikoisemmin lähennellä, mutta tuo rupesi minun perääni siinä junassa. Tuumaitsin, mikäpä siinä. Vein hänet Veitsiluotoon ja naimisiin menoksi se siitä pian keksähtikin.

Siitä junassa tapaamisesta se alkoi Elicen ja Juhon arki ja aherrus. Elicelle, yrittävälle ruotsalaiselle perheytölle, rupesi siunautumaan työtä ja toimia omastakin takaa karjalaisen miehensä rinnalla. Juho oli niihin aikoihin Veitsiluodon Karjala-kerhon puheenjohtajana ja kansakäymiset miehensä kerholaisiin ja yleensä karjalaisiin toivat yhä enemmän velvollisuuksia myöskin Juhon nuorikolle. Milloin Kemissä järjestettiin heimojuhla tai Karjala-kerhojen välisiä kilpailuja, oli Riihivaarojen koti se keskus, josta asioita johdettiin ja johon vieraspaikkakuntalaiset usein majoittuivatkin.

Olen kuullut sanottavan, että »ihminen pääsee useinkin tavoitteensa päähän, vaikka ei aina ajallaan, ehkä ei siinä muodossakaan, kun toive on ollut.»

Niin Elicekin, hän lämpeni Karjalan heimotyölle siinä määrin, että perusti Veitsiluodon Karjala-kerhon alaosastona toimivan tyttökerhon, hoiti erään tukkuliikkeen johtajan myötävaikutuksella kerholaisilleen karjalaiset kansallispuvut ja johti osastoaan aina paikkakunnalta pois lähtönsä asti.

— Veitsiluodossa ehdittiin pitää monta hauskaa ja siellä eräitten heimojuhlien aikana tutustuttiin Ilmari Kiantoonkin. Juho oli juhlatoimikunnan paikallinen jäsen ja siinä ominaisuudessa kirjailijan kanssa pääsi tuttavuuden alkuun. Elicekin tutustui myöhemmin tuohon kuu-

luun naistennaurattajaan, vaikka ihailikin enemmän äly-Ilmariä kuin tämän naurattamisen taitoja. Hän muistelee:

— Heimomies ja viisas se Kianto oli. Mielipteet olivat sattuvia, puhetaito erinomainen. Pakisi ruotsit, latinat ja venäjät. Valistunut »musikka» se oli, sen takia ei ne naisjutut haitanneet . . .

Jatkosodan aikana niin Elice kuin Juhokin olivat »heimomailla» Kinnasvaaran varavankilassa, Elice emäntänä ja Jugo vanginvartijana. Sotien päätyttyä Juho pääsi ylimääräiseksi vanginvartijaksi, missä toimessa hän oli eläkkeelle siirtymiseen asti.

— Riihimäellä oltaessa ostettiin talo ja se sai olla muitten yritysten kehyksinä. Ostettiin kioski, viljeltiin maata ja Juho kävi »kasakkana» maataloissa, hankkimassa leivän särpimeksi lisätuloja. Kioskityö oli siihen aikaan tuottoisin. Vaikka työtä tehtiin kovasti, monasti oltiin tiukalla ja varsinkin veron maksujen aikoina. Pie-nistä tuloista tytön opinnot veivät huomattavan osan. Kaikkien rahamassit tyhjennettiin, että saatiin verot maksuun, muistelee Elice.

Omia lapsia ei heillä ollut, mutta kasvatuslapset, joista tytär koulutettiin merkonomiksi, pojat, joita he ottivat kasvatukseen kaksikin, olivat vinoon kasvaneita ja heidät oli palautettava takaisin »laitokseen».

Sairaaloisia ovat molemmat vuosien täyttäjät. Elice on ollut pirtin vahtina ja toistakymmentä vuotta ja tätä kirjoitettaessa saimme ikävän sanoman Juholta, Elicen oikea puoli on halvaantunut ja puhekyky mennyt sen mukana. On hoidettavana Mehiläisen sairaalassa Helsingissä. Juhollakin taitaa kertyä pyöreä vuosikymmen siitä kun toinen keuhko poistettiin.

— »Eteenpäin on elävän mieli», virkkoi Juho. Eläkkeelle jäämisen aikoihin Riihimäen kaupunki määräsi talomme purettavaksi uuden tiesuunnitelman takia. Elice huomasi lehdestä ilmoituksen nykyisestä asuinpaikastamme, miellyimme tähän ja nyt olemme toista vuosikymmentä täällä olleet.

Päiviensä pituutta he eivät kumpikaan valita.

— Ne kuluvat niin tietämättä, sanoo Elice. Kaikkina päivinä syödään, nukutaan ja Juho ulkoilee ahkerasti. Pyytää kalat, poimii sienet ja marjat, kasvattaa perunat ja muut juurikasvit, lämmittää kylän, ruokkii kissat ja koiran. Menneinä vuosina viljeli maitakin, nyt kasvaa pellot heinää ja perunaa.

Päivän tapahtumat tutkitaan tarkaan sanomalehdistä, uutiset kunnellaan radiosta ja katsotaan televisiota. »Oman piirin tapahtumat» tietenkin tutkitaan tarkkaan ja luetaan moneen kertaan Karjalan Heimosta.

Sairauksia ja vaivoja on ollut suhteellisen paljon tällä 70 vuotta täyttäneellä pariskunnalla. Elicelta katkesi jalka nilkasta vuosia sitten eikä siitä entisen veroista saatu. Hän pääsee liikkumaan vain keppiä käyttäen, mutta siihen hän on jo tottunut.

— Oli hyvä, että tuli nuorempana reissatuksi, on nyt mitä muistella, kun tämä liikkuminen on rajoitettua, sanoo Elice.

Toivo Salminen

RUOTSIN puolustusvoimat sulkee varuskuntiansa ovia suomalaisilla riippulukoilla, joita se on tilannut 172 000 kappaletta Wärtsilän lukkotehaalta Joensuusta.

KAUKAISIA SUKULAISIA TAPAAMASSA

V

KANSANTANSSI

Tanssi, tanssi, kaunis Erzsi, tanssi!
Vilkassoutuisissa verissäsi rytmin liike velloo, jalat kevyet ja norjat.
Neitoparven pitsipilvet leijuu, moniväri silkkihameet hulmahtaa.
Poikain kirjokuvioituid valkopaidat hohtaa.
Punaisissa saappaissa on lennon hurmaa.
Erzsi, Gerön kansantanssiryhmän leimukukka, miksei tanssi?
Erzsi itkee.
Viikko sitten tässä tanssi vielä mustakulma Miklós, kiersi käsivarren Erzsin vyötärölle, pyörähytti, nosti, vahvoin käsin leiskautti.
Oman kullan suulta suukon salaa sieppasi ja nauroi. Nyt ei Miklós tanssi.
Raisu pustan poika sellin seinään painuu.
Vankikopin koko neljä kertaa neljä. Täysi. Yököttävä. Sándor-veli mennyt maasta, Miklós sijaikärsijäksi.
Csárdás! Soita, Lajos, soita, tulistuta!
Tule tanssiin, kaunis Erzsi, neitopiiriin!
Erzsi tuskaa tuijottaa, ei tanssi.
Piirin sukkoon toinen pari pyörii, Juditka ja András.
Soita, Lajos, soita! Vielä intohimoisemmin!
Sormiesi alla viulun sielu voihkii.
Kaunis Erzsi itkee.
Lähtee hiljaa,
kulkee iltakasteisessa ruohikossa kohti Tiszan tyyntä rantaa.

Salmi Hukkanen

KOTIMAISIA SAAB-autoja on valmistettu 3 vuotta (13. 11. 72). Tuona aikana on valmistettu 30.000 Saabia, joista puolet ovat jääneet kotimaahan, muut menneet vientiin, pääasiassa Ruotsiin. Saabien »suomalaisuutta» on sanottu 25 %:seksi. Viime syyskuussa tuotantoa on korotettu niin, että vuodessa syntyy 18.000 yksikköä ja ensi vuoden puolivälissä vuosituotanto nousee 22.000 yksikköön. Työntekijöitä on nyt 800, joista 115 on toimihenkilöitä.

JUGOSLAVIA on maa, jolla on seitsemän rajanaapuria: Italia, Itävalta, Unkari, Romania, Bulgaria, Kreikka ja Albania; kuusi osavaltiota: Serbia, Kroatia, Bosnia-Hertsegovina, Makedonia, Slovenia ja Montenegro; viisi kansanryhmää: serbit kroaatit, sloveenit, makedonialaiset ja montenegrolaiset; neljä kieltä: serbo-kroaatti, sloveni ja makedoni; kolme pääuskontoa: ortodokseja noin 50 %, roomalaiskatolisia 37 % ja islamin uskollisia 12,5 % 20-miljoonaisesta kansasta; kahdet aakkoset: kyrilliset ja latinalaiset ja — vain yksi johtaja — Tito.